

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 288/2024 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att inkludera förbudet mot etnisk profilering i utbildningen av väktare och ordningsvakter

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 288/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Inka Hopsu /gröna:

Hur ämnar regeringen säkerställa att aktörer inom den privata säkerhetsbranschen är medvetna om diskrimineringslagen och förbudet mot etnisk profilering samt iakttagandet av dem?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) som reglerar ordningsvaktens och väktarens verksamhet fastställs på lagnivå ett krav på korrekt och opartiskt bemötande av kunderna. I bevakningsuppgifter och ordningsvaktens verksamhet ska man agera korrekt, opartiskt och främja försonlighet. Åtgärderna ska vara motiverade i förhållande till hur viktiga och brådskande uppgifterna är samt till situationen som helhet med beaktande av den nytta som uppnås och man får inte göra större ingrepp i någons rättigheter än vad som är nödvändigt för att uppgifterna ska kunna utföras. I verksamheten ingår i första hand att utföra uppgifter genom råd, uppmaningar och befallningar.

I inrikesministeriets förordningar om utbildning inom den privata säkerhetsbranschen finns inga särskilda bestämmelser om utbildning i likabehandling för aktörer inom den privata säkerhetsbranschen. Redan nu kan den dock anses höra åtminstone delvis till utbildningen via de skyldigheter som lagstiftningen medför.

Inrikesministeriets förordning om utbildning och utbildning i användning av maktmedelsredskap för väktare och ordningsvakter samt utbildning för ansvariga föreståndare hos innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen (878/2016) fastställer utbildningsinnehållet för väktare och ordningsvakter. I annan utbildning för väktare än utbildning för tillfälliga väktare samt i utbildningen för ordningsvakter ska ingå åtminstone lagstiftning som gäller säkerhetsbranschen, väktarens och ordningsvaktens befogenheter och skyldigheter, väktarens agerande och situationshandling, ordningsvaktens agerande, befogenheter och skyldigheter, polisverksamhet och ordningsvaktsuppgifter i anslutning till den, förebyggande och ordningsvaktens agerande vid

olyckor. De undervisningsämnen som ingår i utbildningen ska innehålla helheter som är väsentliga med tanke på ordningsvaktens arbete.

Polisstyrelsen har med sin föreskrift (POL-2017-579) den 22 februari 2017 preciserat innehållet i utbildningen för väktare. Delar av undervisningsinnehållet i utbildningen för tillfälliga väktare samt i grundutbildningen för väktare innehåller flera delar om likabehandlingsfrågor, bland annat utbildning i rättsprinciper (allmänna rättigheter och strafflagens grunder för förlåtelse samt grundläggande och mänskliga rättigheter), delar av principerna och etiken som ska följas i bevakningsuppgifter, väktarens agerande i kundservicearbete, uttryckningar och en del om agerande i olika skade-, problem- och konfliktuppgifter. Dessutom ges undervisning om agerande som väktare i varierande situationer, i verksamhetsmiljöer enligt goda serviceprinciper på ett etiskt godtagbart sätt. På samma sätt omfattar utbildningen för ordningsvakter undervisning i allmänna rättigheter, grundläggande och mänskliga rättigheter samt olika kundsituationer.

Tryggandet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna hör till den offentliga maktens uppgifter och utövandet av offentlig makt ska grunda sig på lag. Var och en som arbetar som ordningsvakt eller väktare har det primära ansvaret för att lagarna, inklusive diskrimineringslagen, följs och att man agerar enligt dem. När de utövar offentlig makt ska de handla i enlighet med rådande lagstiftning och den utbildning de fått. Ordningsvakternas och väktarnas arbetsgivare har också genom arbetslagstiftningen en övervaknings- och handledningsskyldighet gentemot sina arbetstagare. Lagen om privata säkerhetstjänster ålägger innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen som verkar inom den privata säkerhetsbranschen många skyldigheter både i fråga om genomförandet av arbetet och tillsynen över det. Lagen ålägger också betydande ansvar och skyldigheter för ansvariga föreståndare som är anställda hos innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Den ansvariga föreståndaren ansvarar till exempel för att tillståndshavarens verksamhet eller rörelse sköts i enlighet med bestämmelserna i lagen om privata säkerhetstjänster och fattar också vissa beslut om bärande av maktmedelsredskap, medförande av hund och bärande av en annan klädsel än väktares dräkt.

Lagen om privata säkerhetstjänster gör det möjligt för polisen att rikta olika slags tillsyn till aktörer inom den privata säkerhetsbranschen. Lagen ålägger också polisen tillsynsskyldigheter. Polisens tillsyn kan till exempel vara förhandstillsyn i ansökningskedet för näringsstillstånd och persongodkännanden, tillsyn över aktörernas dagliga operativa verksamhet samt tillsyn över verksamheten i efterhand till exempel i form av olika inspektioner (inspektioner på verksamhetsställen, inspektion av årsanmälningar osv.). Tillsynen kan leda till olika åtgärder som riktas mot aktörer inom den privata säkerhetsbranschen; från handledning och rådgivning till prövning av återkallande av näringsstillstånd och persongodkännanden samt till och med åtgärder gällande (för)undersökning.

Helsingfors 2.8.2024

Inrikesminister Mari Rantanen